

РОЗВИТОК МЕТАКОГНІТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МОРЯКІВ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Огородник Н. Є.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови в судовій енергетиці
Херсонської державної морської академії
м. Херсон, Україна*

Розвиток метакомпетентностей закладає основи майбутньої затребуваності на ринку праці завдяки їх міждисциплінарному, а отже універсальному характеру, що уможливорює вирішення будь-яких професійних і життєвих проблем. І майже неоціненними вони стають, якщо підкріплені високого рівня сформованості англомовною комунікативною компетентністю в професійному спілкуванні.

Чималу роль у розвитку метакомпетентностей відіграють когнітивні процеси, точніше, мислення і метамислення. Саме механізм мислення, на думку вчених, відіграє найважливішу роль у формуванні здатності пристосовуватися до мінливих умов, критично сприймати реальність і приймати оптимальні рішення. Через неможливість хоч якось прогнозувати розвиток подій в умовах повної невизначеності, виникає потреба в альтернативних способах стимулювання власної розумової активності для переформатування своїх психічних процесів та налаштування їх на інакший, принципово відмінний від раніше усталеного алгоритм функціонування.

Учені запевняють, що змінювати формат власного мислення допомагає механізм *метамислення*, як такий, що є на рівень вищим за наявний, на чому акцентує давньогрецький префікс *мета-* (μετά-) зі значенням *услід, за, після*, вказуючи на наступність у розвитку та прояві. Як здатність пізнавати, аналізувати, а також змінювати власний спосіб мислення, максимально пристосовуючи його до вирішуваної проблеми, метамислення здійснює водночас як когнітивну (пізнавальну), так і регулятивну (налагоджувальну) функції, виступаючи інтегративним механізмом регуляції діяльності та поведінки особистості, а також засобом розв'язання нерозв'язуваних, здавалося б, проблем.

Досить обнадійливими є результати сучасних наукових досліджень з питання розвитку метакогнітивних здібностей у студентів. Зокрема, діагностика рівня розвитку рефлексії, визнаної головним показником метамислення, що забезпечує свідоме самоспостереження

з подальшими переосмисленням і перетворенням, виявила стійку тенденцію до зростання проценту студентів з її високим і середнім рівнем прояву за умов використання спеціальних технологій навчання [1, 2].

Крім того, накопичені у психології дані про тісний взаємозв'язок між мисленням та мовленням свідчать на користь діагностики метамислення студентів шляхом спостереження за їх мовленнєвою поведінкою. Як індикатор особливостей розумової діяльності та як їх безпосереднє виявлення у словесній формі, мовленнєва поведінка виступає повноцінним матеріалом для розпізнавання метакогнітивних здібностей.

Серед критеріїв оцінки метамислення дослідниками висуваються такі, як вміння розробити план, або стратегію діяльності; визначити проблему, сформулювати цілі та завдання; окреслити контекст роботи; дотримуватись плану; узгоджувати діяльність з кінцевим результатом та вимогами; усвідомити (вербалізувати) «глухі», або безвихідні напрямки діяльності; міняти стратегії; оцінювати успішність діяльності [1, 2]. Спроможність до названих дій підтверджує здатність до свідомої регуляції власної розумової діяльності. Спроможність до названих дій в англomовній мовленнєвій діяльності майбутніх моряків свідчить не лише на користь високого рівня сформованості їхньої англomовної професійної мовленнєвої компетентності, але й їхньої загальної професійної придатності з точки зору здатності критично мислити та знаходити нестандартні рішення за найнебезпечніших умов.

Література:

1. Балашов Е. М. Метакогнітивний моніторинг і метакогнітивні стратегії в навчальній діяльності студентів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»* : збірник наукових праць. Острог : Вид-во НаУОА, 2018. № 6. С. 44–48.
2. Гриньків А. Метакогнітивні дослідження в контексті освітніх інновацій. *Вища освіта України*. 2016. № 2. С. 37–43.